

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

1

Het begin van een burgerinitiatief

2

Zoek het burgerinitiatief op

3

Vraag wat ze nodig hebben

4

Faciliteer de behoefte

5

Blijf betrokken

6

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

1

Het hebben van een idee

2

Je idee delen

3

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

4

Samen aan de slag

5

Blijf alert

6

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

Fontys

Paramedische Hogeschool

Kompas voor Gemeente & Burgerinitiatieven

Lectoraat Health Innovations & Technology
Fontys Paramedische Hogeschool
Kirsten Nieboer, Esther Felix en Eveline Wouters

Patricia Braat, BTeKn

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

- 1 Het begin van een burgerinitiatief
- 2 Zoek het burgerinitiatief op
- 3 Vraag wat ze nodig hebben
- 4 Faciliteer de behoefte
- 5 Blijf betrokken
- 6 Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

- 1 Het hebben van een idee
- 2 Je idee delen
- 3 Een plan maken
- 4 Hier stoppen veel initiatieven
- 5 Blijf alert
- 6 Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

Hoe de reis begon

Werk je bij een gemeente aan projecten samen met inwoners of ben je nieuwsgierig hoe je dit in de toekomst aan kunt pakken? Dan heb je dit boekje op de juiste plek opengeslagen.

Begin 2014 begon onze ontdekkingstocht in de wereld van burgerinitiatieven. Samen met de gemeenten en initiatieven in Son en Breugel, Geldrop-Mierlo, Best en Hoogeloon. Aanleiding was de ontwikkeling van een online community in Son en Breugel (www.SonenBreugelVerbindt.nl). We ontdekten dat gemeenten en burgerinitiatieven niet altijd even goed samenwerken en soms zelfs lijnrecht tegenover elkaar staan. Daarnaast zagen we dat het niet zozeer gaat om 'hoe krijg je mensen online', maar om 'hoe breng je mensen met elkaar in contact in de offline wereld'.

Daarom heeft dit boekje twee 'gezichten' gekregen: de burger en de gemeente. Wanneer je het boekje omdraait, lees je de stappen vanuit het perspectief van een burgerinitiatief. We hebben geprobeerd om onze ervaringen samen te vatten in concrete tips, die tot leven komen aan de hand van voorbeelden tijdens onze reis. We hopen je hiermee te inspireren en wat meer inzicht te geven in het belang van de ander, zodat je van je eigen initiatief een succes kunt maken.

Dit boekje is tot stand gekomen vanuit verhalen, ervaringen en inspiratie, die we hebben opgedaan tijdens gesprekken, kennisdelingsbijeenkomsten en workshops, o.a. tijdens het VNG congres 'De energieke samenleving' en de L@B bijeenkomsten van de Provincie Noord-Brabant. Een aantal mensen willen we in het bijzonder bedanken: de projectgroep van SonenBreugelVerbindt.nl, Marcel van Leuken (gemeente Geldrop/Mierlo), Projectgroep Samen Sterk (gemeente Best), Ad Waterschoot, (virtueelplein Hoogeloon).

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 1: Het begin van een burgerinitiatief

Een idee ontstaat in een bepaalde context: bijvoorbeeld vanuit onvrede over het contact in de wijk, het verdwijnen van voorzieningen of een stuk braakliggend terrein dat vraagt om een nieuwe invulling. Het zijn situaties of gebeurtenissen, die leiden tot allerlei initiatieven van mensen in het dorp, de wijk of de straat. Soms begint een idee bij één persoon, soms ontstaat een idee in gesprek met anderen.

In deze stap ben je als gemeente niet altijd direct betrokken. Soms zoeken burgers in het beginstadium contact, andere keren bewust niet, omdat ze een negatief beeld hebben van de gemeente uit eerdere ervaringen of omdat ze niet weten waarvoor ze bij je terecht kunnen.

Je kunt nu twee dingen doen:

- 1. Niets:** wachten tot de initiatiefnemers naar je toekomen.
- 2. Actie ondernemen:** naar de buurt toestappen en interesse tonen, letterlijk de wijk in.

Wij zeggen: doe het tweede!!! De ervaring leert dat het loont om in een vroeg stadium de dialoog te starten en 'oud zeer' uit de weg te ruimen.

Tip: Koppel de initiatieven aan je beleid en denk hierbij ook aan de lange termijn, bijvoorbeeld de preventieve functie van een burgerinitiatief.

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

2 Zoek het burgerinitiatief op

3 Vraag wat ze nodig hebben

4 Faciliteer de behoefte

5 Blijf betrokken

6 Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

1 Het hebben van een idee

2 Je idee delen

3 Een plan maken

4 Hier stoppen veel initiatieven

5 Samen aan de slag

6 Blijf alert

6 Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 2: Zoek het burgerinitiatief op

Burgers lopen niet meer vanzelfsprekend de deur van het gemeentehuis plat. Ze willen veelal zelf aan de slag en de regie in eigen hand houden. Als gemeenteambtenaar krijg je een nieuwe rol in het organiseren van leefbaarheid, welzijn en zorg in de wijk. Hoewel het contact niet altijd vanzelfsprekend is, geven burgerinitiatieven aan dat ze het waarderen wanneer de gemeente interesse toont en naar hen toekomt. Maar hoe doe je dit nu?

★ Kom achter je bureau vandaan!

Leg contact, ga eens een kopje koffie drinken, hoor en zie waar het initiatief mee bezig is. Je werk wordt daardoor ook meer inspirerend. Bespreek de inrichting van het groen of speelplekken eens met de bewoners. Je zult zien dat mensen met verrassende ideeën komen en veel kennis in huis hebben. Het is daarbij belangrijk om te realiseren dat wanneer je om input vraagt vanuit de bewoners daar wel vervolg aan te geven. Laat de mensen merken wat je met hun ideeën kan doen, ook als het niet realistisch is.

★ Schep vertrouwen.

Laat zien dat je geïnteresseerd bent en denk op informele wijze mee. Geef ook ruimte aan frustraties en zorgen van mensen. Zo ontstaat er openheid in het gesprek en kun je in een vroeg stadium afstemming zoeken over de kaders vanuit de gemeente en de wensen van het burgerinitiatief. Onthoud hierbij dat een initiatief geen instituut of bedrijf is maar haar eigen organisatievorm en vrijheden kent. Een burgerinitiatief is vaak meer organisch georganiseerd en ontwikkelt zich op een andere manier. Dit maakt het contact soms wat ingewikkeld, maar wanneer je daar in een vroeg stadium met elkaar afspraken over maakt hoeft dit geen probleem te zijn.

"Als politiek moet je vertrouwen weten te winnen. De eerste bijeenkomst in de wijk laten we mensen altijd hun zorgen en frustraties uiten. De tweede bijeenkomst is dan al milder. Dan kun je ook je grenzen als gemeente aangeven."

Ambtenaar gemeente Best

Tip van een inwoner aan gemeente Amersfoort: "Kijk goed waar het belang van bewoners ligt, want daar zit de energie. Sluit daar als gemeente bij aan."

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 3: Vraag wat ze nodig hebben

In gesprek zijn met burgers vraagt meer dan gezellig een kopje koffie drinken. Je kunt ook echt iets voor elkaar betekenen. Vraag aan het initiatief wat ze nodig hebben en bespreek welke rol je als gemeente daarin kunt spelen. Deze rol zal veelal faciliterend van aard zijn.

★ **Geef duidelijkheid** over de zaken waar de gemeente voor verantwoordelijk is en hoe de gemeente dit geregeld heeft.

★ **Help de inwoners wegwijs maken**
Het initiatief kan bijvoorbeeld behoefte hebben aan een klankbord, informatie over regelgeving, contact met andere initiatieven, contact met professionele organisaties of subsidie. Zorg ervoor dat je de verwachtingen van de burgers bespreekt en helder maakt wat wel en niet mogelijk is.

Denk wel mee hoe er met deze regels omgesprongen kan worden, zodat het burgerinitiatief daadwerkelijk verder geholpen wordt.

★ **Denk in mogelijkheden en kansen.** De casus 'de jeu de boules baan' in het kader laat zien, dat een starre houding beide partijen niet verder helpt. In een van onze workshops kwam dit voorbeeld naar voren. Het burgerinitiatief geeft als tip: *"Laten we aan tafel gaan zitten en kijken waar de regels vandaan komen. Ik begrijp de discussie namelijk niet. Zo kunnen we samen tot een oplossing komen."*

★ **Betrek je collega's.** Wanneer de vragen niet alleen op jouw terrein liggen, ga dan op zoek naar een collega die je verder kan helpen. Een burgerinitiatief gaat vaak over sectoren/afdelingen of thema's heen. Als beleidsmedewerker Zorg en Welzijn is het soms nodig om contact te zoeken met een collega van bijvoorbeeld Groenvoorzieningen. Samen kun je het initiatief verder brengen.

Voorbeeld:

Een vrouw van middelbare leeftijd neemt het initiatief om samen met oudere bewoners uit de buurt de voortuinen te onderhouden. In de strook van de gemeente gaan ze kruiden zaaien, die door iedereen in de straat geplukt kunnen worden. Dit initiatief kan zowel door de afdeling Groenvoorziening opgepakt worden als door het Sociaal Domein (voorkomen van eenzaamheid).

'De jeu de boules baan'

In gemeente X wordt een Jeu de Boules baan aangelegd. Een clubje actievelingen wil graag een tafeltje bij de baan, om de scores op te kunnen schrijven. De gemeente wil hier echter niets van weten: bij een baan wordt namelijk altijd een bankje gezet, dit staat in de regelgeving. Het gesprek stukt en beide partijen lopen gefrustreerd weg.

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 4: Faciliteer de behoefte

Je hebt (samen met je collega's) de vorige stap doorlopen. Nu kun je jouw faciliterende rol gaan oppakken. Het grootste effect zal bereikt worden wanneer er regelmatig afstemming is met de mensen van het burgerinitiatief. Jij als ambtenaar kan als verbinder een mooie rol vervullen!

★ **Eén contactpersoon.** Maak afspraken over jouw rol of de rol van de gemeente in het project, bijvoorbeeld door één contactpersoon aan te stellen. Bespreek met collega's wie deze rol het beste kan vervullen, zodat de initiatiefnemers één aanspreekpunt hebben. Laat je niet afschrikken door de weerstand die je bij collega's tegenkomt, niet iedereen is even ver in het veranderende contact met burgers.

★ **Regelgeving** is vaak een belangrijk struikelblok voor initiatieven. Als ambtenaar kun je het initiatief door de regelgeving heen helpen.

★ **Verbind met andere initiatieven.** Wanneer je als gemeente actiever wordt op dit terrein, kun je als spin in het web fungeren en een overkoepelende rol hebben: het overzicht houden en initiatieven met elkaar in contact brengen. Burgers kunnen elkaar vervolgens zelf opzoeken en kennis met elkaar delen!

Soms moet je lullen als Brugman. We lopen ver voor de muziek vooruit ten opzichte van andere collega's. Sommige collega's zullen nooit bijschakelen. Je hebt een intrinsieke houding nodig ten opzichte van burgerparticipatie. De gemeente maakt hierin een ontwikkeling door." Beleidsmedewerker gemeente Son & Breugel

"Het delen van de kennis en ervaringen vind ik zeer zinvol. Door het horen van andere initiatieven wordt het gemakkelijker om keuzes te maken." Initiatiefneemster in wijk gemeente Geldrop

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 5: Blijf betrokken

Als het gelukt is om het burgerinitiatief te faciliteren is het proces nog niet klaar.

Hoe houd je vinger aan de pols en blijf je het initiatief volgen?

Wanneer kan en mag je weer inspringen?

★ **Maak duidelijke afspraken** op welke wijze je in contact wilt blijven en zorg dat het niet te arbeidsintensief wordt maar wel resultaten oplevert. Blijf belangstelling tonen.

★ Zorg dat je steeds je **eigen rol blijft evalueren:** coachen maar niet sturen. En levert je inspanning iets op in de voortgang?

★ **Geef ruimte aan andere partijen**

Burgers en gemeenten staan niet alleen in de wijk, ook andere organisaties (o.a. welzijns- en zorginstellingen) kunnen een bijdrage leveren aan het initiatief. Spreek wel naar elkaar uit wat de verwachtingen zijn, want het werk van burgers kan steeds dichterbij het werk van professionals komen te liggen.

"Als collega's vernemen van het idee is men vaak enthousiast, maar aangehaakt blijven is moeilijk."

Beleidsadviseur gemeente Geldrop/Mierlo

En zoals het advies van de raad voor openbaar bestuur luidt: "Durf los te laten in vertrouwen"

door Rob Janssen & Paulus Blom, 2015

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 6: Wat levert het op?

Vooral wanneer je als gemeente tijd en/of geld steekt in een initiatief, is het van belang om in gesprek te gaan over de meerwaarde van het project. Voor wie is het bedoeld en wat levert het op? Staar je hierbij niet blind op cijfers. Vooral in het begin heeft een initiatief vaak de meeste waarde op sociaal vlak, preventief. Dit is niet altijd in cijfers uit te drukken.

★ Wat is de maatschappelijke meerwaarde? Laat initiatiefnemers dit in **eigen woorden vertellen** en geef ze ook terug wat dit kan betekenen voor andere inwoners en de gemeente. Aangezien veel van deze projecten vooral maatschappelijke betekenis hebben, moet je er als gemeente voor waken om niet teveel in harde cijfers te blijven hangen, maar ook resultaten uit te laten drukken in verhalen (storytelling) over acties die het verschil hebben gemaakt.

★ **Business modellen: wel of niet?** Bij grotere projecten, die door de gemeente financieel gesteund worden, is het goed om afspraken met elkaar te maken over de opbrengst van het project ten opzichte van de kosten. Er zijn de afgelopen jaren veel modellen ontwikkeld, die kunnen helpen om de maatschappelijke meerwaarde uit te drukken in cijfers, maar burgerinitiatieven hebben veelal wel hulp nodig bij het invullen van een dergelijk model.

Enkele modellen:

Business Model Canvas, effectencalculator, Klaverblad Business Model, SROI, Maatschappelijke Kosten en Batenanalyse

Het helpt al enorm wanneer er voorafgaand met elkaar

★ **een graadmeter** wordt afgesproken, die passend is voor het initiatief en die aansluit bij de doelstellingen van het beleid van de gemeente. Bijvoorbeeld: hoeveel mensen zijn bereikt? Hoeveel mensen maken gebruik van het aanbod? En wat is de groei van het aantal actieve vrijwilligers?

★ In Son en Breugel hebben we gemerkt dat **onderzoek door een neutrale partij** (in dit geval Fontys Hogescholen) kan helpen om op een laagdrempelige manier ervaringen uit het dorp op te halen. Met de resultaten heeft het burgerinitiatief beter aan kunnen sluiten bij de wensen van diensten voor inwoners en is meer inzicht verkregen in de meerwaarde van een webportaal.

Tip: nodig het burgerinitiatief een keer uit in de gemeenteraad om een presentatie te geven

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

1

Het begin van een burgerinitiatief

2

Zoek het burgerinitiatief op

3

Vraag wat ze nodig hebben

4

Faciliteer de behoefte

5

Blijf betrokken

6

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

1

Het hebben van een idee

2

Je idee delen

3

Een plan maken

4

Hier stoppen veel initiatieven

5

Samen aan de slag

6

Blijf alert

6

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

Hoe de reis begon

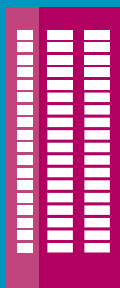

Werk je als inwoner samen met je buren, bekenden of onbekenden aan je eigen burgerinitiatief of ben je nieuwsgierig hoe je in de toekomst een initiatief succesvol kunt starten? Dan heb je dit boekje op de juiste plek opengeslagen.

Begin 2014 begon onze ontdekkingsstocht in de wereld van burgerinitiatieven. Samen met de gemeenten en initiatieven in Son en Breugel, Geldrop-Mierlo, Best en Hoogeloon. Aanleiding was de ontwikkeling van een online community in Son en Breugel (www.SonenBreugelVerbindt.nl). We ontdekten dat gemeenten en burgerinitiatieven niet altijd even goed samenwerken en soms zelfs lijnrecht tegenover elkaar staan. Daarnaast zagen we dat het niet zozeer gaat om 'hoe krijg je mensen online', maar om 'hoe breng je mensen met elkaar in contact in de offline wereld'.

Daarom heeft dit boekje twee 'gezichten' gekregen: de inwoners en de gemeente. Wanneer je het boekje omdraait, lees je de stappen vanuit het perspectief van een gemeente. We hebben geprobeerd om onze ervaringen samen te vatten in concrete tips, die tot leven komen aan de hand van voorbeelden tijdens onze reis. We hopen je hiermee te inspireren en wat meer inzicht te geven in het belang van de ander, zodat je van je eigen initiatief een succes kunt maken.

Dit boekje is tot stand gekomen vanuit verhalen, ervaringen en inspiratie, die we hebben opgedaan tijdens gesprekken, kennisdelingsbijeenkomsten en workshops, o.a. tijdens het VNG congres 'De energieke samenleving' en de L@B bijeenkomsten van de Provincie Noord-Brabant. Een aantal mensen willen we in het bijzonder bedanken: de projectgroep van SonenBreugelVerbindt.nl, Marcel van Leuken (gemeente Geldrop/Mierlo), Projectgroep Samen Sterk (gemeente Best), Ad Waterschoot, (virtueelplein Hoogeloon).

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

1

Het begin van een burgerinitiatief

2

Zoek het burgerinitiatief op

3

Vraag wat ze nodig hebben

4

Faciliteer de behoefte

5

Blijf betrokken

6

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

1

Het hebben van een idee

2

Je idee delen

3

Een plan maken

—

Hier stoppen veel initiatieven

4

Samen aan de slag

5

Blijf alert

6

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 1: Het hebben van een idee

Een idee ontstaat in een bepaalde context: bijvoorbeeld vanuit onvrede over het contact in de wijk, het verdwijnen van voorzieningen of een stuk braakliggende grond dat vraagt om een nieuwe invulling. Er zijn mensen die niet willen wachten op verandering, maar zelf aan de slag gaan. Dit leidt tot allerlei initiatieven van mensen in het dorp, de wijk of de straat. Soms begint een idee bij één persoon, soms ontstaat een idee in gesprek met anderen. Wanneer je als burger een idee hebt kun je twee dingen doen:

1. **Niets:** wachten tot iemand anders hetzelfde idee heeft en ermee aan de slag gaat.
2. **Actie ondernemen:** contact leggen met andere mensen die jou kunnen helpen om van het idee een succes te maken.

Wij zeggen: Doe het tweede! Heb vertrouwen in jezelf: Als jij graag iets wilt vanuit jouw denkbeelden, dan zullen er zeker mensen zijn die dezelfde ideeën hebben. Ga op zoek naar herkenning. Droom, begin klein en probeer het uit.

Aanleiding tot buurtapp: *Marijke zag in haar straat een ambulance een paar deuren verderop staan. Een man werd naar het ziekenhuis vervoerd en zij dacht: 'Ik weet niet eens wie hij is. Ik kom hem pas tegen wanneer het thuis niet langer gaat. Had ik iets voor deze buurtbewoner kunnen doen?'. Dit was voor haar de aanleiding om een buurtinitiatief te starten.*

"We merkten bij ons in de buurt dat we de oudere bewoners niet meer zagen op de buurtactiviteiten. Het bleek dat ze juist wel behoefte hadden aan contact en dat ze alleen eten niet gezellig vonden. We zijn begonnen om voor oudere bewoners in de buurt een keer te koken en gezamenlijk te eten. We hebben het nu 3 keer gedaan voor een kleine groep en het is een groot succes! Ons draaiboek kunnen we eigenlijk wel eens gaan delen met andere buurten..."
Initiatiefneemster in wijk in gemeente Eindhoven

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 2: Je idee delen

Nu begint het echte werk: je idee delen met anderen. In het voorbeeld in de tekstballon lees je, dat dit letterlijk kan betekenen dat je bij je burens aan gaat bellen. Wanneer je meer mensen om je heen hebt verzameld, kun je gaan nadenken over een goede samenstelling van het team. Wie/ welke rollen heb je nodig om van je initiatief een succes te maken en welke personen in je omgeving passen daarbij?

★ Wat vinden anderen?

Ben jij de enige die warmloopt voor jouw idee of kun je meer enthousiastelingen vinden? In het kader kun je lezen dat dit kan betekenen dat je letterlijk bij mensen langs de deur gaat. Aanbellen en vertellen wat je wilt doen of wilt bereiken.

★ Gezamenlijke doelstelling.

Met de mensen die mee willen doen vorm je samen een groep. Bespreek samen wat jullie gezamenlijke doelstelling is en laat iedereen zijn zegje doen. Als je geen gezamenlijk uitgangspunt hebt is het initiatief gedoemd te mislukken.

★ Wie kan meedoen?

Kijk ook welke mensen je nodig hebt. Wat voor taken moeten er worden uitgevoerd en wie past daar bij?

Langs de deur

Peter hoorde over buurten die contact met elkaar maken via een buurtapp. Misschien is dit ook wel iets voor mijn buurt, dacht hij. Om er achter te komen of mensen dit een goed idee zouden vinden, belde hij bij vele huizen aan in de buurt. Via een vrijdagmiddagborrel buiten op het grasveld zijn mensen met elkaar in contact gekomen en is het idee van Peter verder gaan broeien.

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 3: Een plan maken

Al jullie ideeën leg je vast in een plan. Voor wie doe je het? Hoe ga je het aanpakken? Welke partijen zijn belangrijk? Je denkt nu misschien: 'mijn initiatief is laagdrempelig, we hoeven het niet groots te maken met een projectplan.' Dat hoeft ook niet, maar zelfs kleine initiatieven kunnen gebaat zijn bij een paar regels op papier, al is het alleen maar om de gedachten aan te scherpen van de mensen, die bij het initiatief betrokken zijn. En om je idee verder uit te dragen: een gezamenlijk plan leidt tot gezamenlijke taal.

★ Kijk om je heen.

Wie weet is er een vergelijkbaar initiatief in een andere wijk, waar je van kunt leren. Of misschien is er een organisatie actief in je omgeving, die jou kan helpen.

Voordat de vraag aan de gemeente gesteld wordt, eerst ★ goed **vooronderzoek** doen met de vraag 'voldoet het initiatief aan een grotere behoefte?'

★ Zoek contact met de gemeente en of professionele organisaties (zorg en welzijn).

Zij hebben vaak tips, informatie over o.a. regelgeving en kunnen je mogelijk met andere initiatieven in contact brengen, waar je inspiratie op kunt doen. Je kunt de gemeente ook een keer uitnodigen om samen een aantal zaken door te spreken, zoals: wat kun je verwachten van de gemeente en aan welke ondersteuning hebben jullie als initiatief behoefte. Door vanaf het begin in contact te zijn, is de winst maximaal voor beiden.

★ De gemeente wordt vaak gezien als een 'wandelende zak geld'.

Wanneer je alleen voor het geld aanklopt, kun je op weerstand stuiten. Begin tijdens je eerste kennismaking niet meteen over geld, maar laat vooral zien wie je bent, welke energie je hebt, wat je doet en voor wie dat belangrijk is. Dit mag je gerust in je eigen woorden vertellen. Sommige initiatieven hebben liever geen verplichtingen richting de gemeente en slaan iedere vorm van subsidie af. Er zijn ook andere mogelijkheden om financiering te regelen (sponsoring, crowdfunding, bedrijfsleven etc.)

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Snijvlak: de dialoog

Hier stoppen veel initiatieven

Initiatieven starten vaak heel enthousiast en vanuit het hart. Sommige initiatieven realiseren zich van te voren niet wat de impact kan zijn, of zijn te afhankelijk van een of twee kartrekkers. Zodra duidelijk wordt dat er vaak wel een bepaalde structuur nodig is, schrikken veel mensen hiervoor terug. Wat men zich niet realiseert is dat nadenken over hoe je zaken wilt aanpakken en met wie je dat wilt doen juist helpt om de taken te verdelen. Je hoeft niet meteen jaren vooruit te kijken maar begin gewoon bij de eerste stappen. En wees flexibel wanneer er zaken veranderen: verander dan gewoon weer een paar stappen! Op deze manier kun je een situatie zoals in het kader voorkomen.

Monique begon enthousiast met een facebookpagina voor haar buurt en al snel werd het een groot succes. Monique was het initiatief vanuit haar eigen behoefte aan meer contact begonnen, maar had zich niet gerealiseerd dat er blijkbaar meer mensen met die behoefte waren. Toen er een paar duizend mensen gebruik maakten van de pagina en er ook echte verzoeken om hulp in noodsituaties op de pagina verschenen, besloot ze de pagina te stoppen omdat ze het niet meer kon overzien.

"Omdat ons initiatief gebaseerd was op de ervaringen van een eerder project was het in het begin al duidelijk wat we in ieder geval niet opnieuw wilden doen: een initiatief starten zonder alle betrokkenen. Doordat we de ruimte gaven om te leren van eerdere fouten hadden we meteen een vliegende start." Deelnemer burgerinitiatief gemeente Son & Breugel

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

4 Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 4: Samen aan de slag

Is jullie plan gereed en staan de neuzen dezelfde kant op? Waar wacht je nog op; aan de slag! Het betrokken houden van de mensen in je omgeving is echter een hele kunst. Co-creatie is een 'hip' woord, maar hoe doe je dat eigenlijk, samen ontwikkelen?

★ **Sociale betrokkenheid creëren door met elkaar in contact te komen.**

"Gewoon tijdens een koffie ochtend face-to-face elkaar wat beter leren kennen". Inwoner van een wijk in gemeente Son & Breugel

★ **Af en toe een pas op de plaats.**

Houd feeling met de doelgroep; voor wie zoen we het allemaal, waarom waren we er ook al weer mee begonnen? Door je enthousiasme kan je de doelgroep wel eens vergeten erbij te betrekken met alle gevaren van dien.

★ **Ideeën van onderop.**

Gedachten en ideeën uitwisselen. Betrek inwoners bij je plan en waardeer hun inbreng. Wissel samen gedachten en ideeën uit. Het is belangrijk om de verwachtingen naar elkaar uit te spreken en duidelijk te maken wat je met alle ideeën kunt en wilt doen en blijf hierover communiceren.

Tip voor geslaagde bijeenkomst: het is een kunst om mensen écht te betrekken. Je betreft mensen niet alleen als ze op een bijeenkomst aanwezig zijn maar ook door mee te laten praten, te experimenteren en ze laten weten wat er verder gaat gebeuren. Een vervolg geven op wat er ontstaan is.

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 5: Blijf alert

Deze stap is eigenlijk geen stap, maar een doorlopend proces. Tijdens het uitvoeren van je plannen, kun je helemaal opgaan in 'de waan van de dag'. Laat je niet in slaap sussen, maar blijf actief om je heen kijken. Wees je bewust van wat je doet en voor wie, neem af en toe even afstand van wat je doet en bespreek met elkaar hoe het gaat.

★ **Evalueer** met elkaar hoe het gaat. Neem regelmatig de tijd om acties die je hebt uitgezet met elkaar te bespreken. Heeft het opgeleverd wat jullie hadden verwacht en zo niet wat is daar dan de reden van. Hoe kun je het de volgende keer beter doen. Bespreek zaken met elkaar en sta open voor positieve kritiek. Samen bereiken jullie meer.

In Son en Breugel hebben we gemerkt dat **onderzoek door neutrale partij** (in dit geval Fontys Paramedisch Hogeschool) kan helpen om op een laagdrempelige manier ervaringen uit het dorp op te halen. Met de resultaten heeft het burgerinitiatief de diensten op het portaal beter aan kunnen laten sluiten bij de inwoners en is meer inzicht verkregen in de meerwaarde van het portaal.

★ Soms kom je tijdens het project voor een **keuze** te staan: word je ingehaald door een ander project of kun je je beter aansluiten bij anderen? Is het de inspanningen waard of kun je beter stoppen? Sta open voor samenwerking als dit past en zorg dat je inspanningen een meerwaarde blijven leveren.

"Onderzoek kan helpen als een soort 'thermometer': hoe staan we ervoor en wat kan beter" Onderzoeker Fontys Hogescholen

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

Het begin van een burgerinitiatief

Zoek het burgerinitiatief op

Vraag wat ze nodig hebben

Faciliteer de behoefte

Blijf betrokken

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

Het hebben van een idee

Je idee delen

Een plan maken

Hier stoppen veel initiatieven

Samen aan de slag

Blijf alert

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

stap 6: Laat je meerwaarde zien

Al ben je nog zo overtuigd van je idee, mensen zullen altijd onderbouwing willen zien van wat je doet. Hoeveel mensen zijn er betrokken, wat is je meerwaarde, wat heb je te bieden en wat levert het mensen op? 'What's in it for me'. Deze onderbouwing kan bestaan uit cijfers, maar er wordt ook steeds meer waarde gehecht aan de maatschappelijke waarde van burgerinitiatieven.

★ **Aan de mensen om je heen:** wat is je meerwaarde, wat heb je te bieden voor de ander. Sluit bijvoorbeeld aan bij lokale activiteiten of evenementen, waar je jezelf kunt promoten. Beschrijf de ervaring met voorbeelden uit de dagelijkse praktijk zodat mensen zich gaan herkennen, maak het visueel, wat is je droom en waarom.

★ **Aan de gemeente** of andere professionele partners is het belangrijk om inzichtelijk te maken wat het initiatief oplevert. Stel eerst vast wat je met het initiatief wilt bereiken, bijvoorbeeld meer hulp in de buurt, en bespreek dan met je partners of dit ook voor hen meerwaarde heeft of past in het beleid. Als je vervolgens met elkaar bekijkt hoe je de resultaten eenvoudig gaat meten ben je al op de goede weg. Bijvoorbeeld hoeveel mensen hebben jullie kunnen bereiken of hoeveel mensen geven aan dat ze zich geholpen voelen?

★ **Deel je kennis en ervaring ook met andere initiatieven:** samen weet je meer!

Online kennisdelen bespaart veel tijd en kan op elk moment. Echter wordt hier in de praktijk niet automatisch gebruik van gemaakt. Wordt hier geen prioriteit aan gegeven of heeft men schroom om vragen te stellen of geen tijd om de ontwikkelen erop te plaatsen?

Door af en toe eens met andere initiatieven bij elkaar te gaan zitten en te vertellen waar je mee bezig bent en te luisteren naar andere burgerinitiatieven of gemeenten kan je veel leren. Je kan je prestaties toetsen en keuzes maken wat je wel en ook niet wil doen. Het geeft je energie om door te gaan!

"Bij SonenBreugelVerbindt.nl gebruiken we het Business Model Canvas om onze partners duidelijk te maken wat de meerwaarde is van het project. Hierbij begin je eerst te omschrijven wat je met het initiatief wilt toevoegen, wat is de waarde die je biedt."
Projectmanager

Terug

Verder

Kompas voor Gemeente

Hoe de reis begon

1

Het begin van een burgerinitiatief

2

Zoek het burgerinitiatief op

3

Vraag wat ze nodig hebben

4

Faciliteer de behoefte

5

Blijf betrokken

6

Wat levert het op?

Kompas voor Burgerinitiatieven

Hoe de reis begon

1

Het hebben van een idee

2

Je idee delen

3

Een plan maken

4

Hier stoppen veel initiatieven

5

Samen aan de slag

6

Blijf alert

6

Laat je meerwaarde zien

Snijvlak: de dialoog

Snijvlak: de dialoog

In het midden van dit boekje vinden inwoners en gemeenten elkaar. Of toch niet? De samenwerking tussen beide partijen blijkt in de praktijk nog lang niet altijd vanzelfsprekend. Tijdens onze ontdekkingsreis kwamen we successen tegen, maar ook onbegrip en frustratie. Elkaar daarom maar uit de weg gaan? Nee!

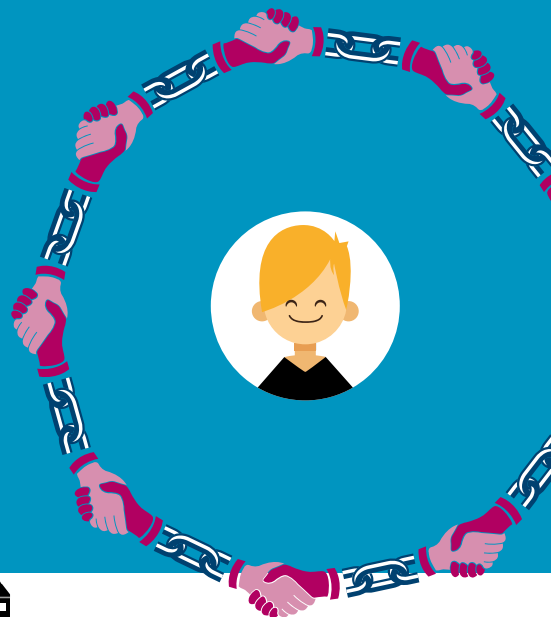
We hebben vertegenwoordigers van een burgerinitiatief en gemeenteambtenaren uitgenodigd om met elkaar **in gesprek te gaan**. Gedurende de workshops werden zij uitgedaagd om ervaringen te delen en zich te verplaatsen in de ander. Op deze manier werd inzicht verkregen in mogelijkheden en moeilijkheden, die wederzijds ondervonden werden om initiatieven van beiden maximaal tot hun recht te laten komen.

★ We hebben mensen gewoon **letterlijk tegenover elkaar gezet**. Met hun eigen herkenbare attribuut om het verschil zichtbaar te maken. In het midden spanden we een rood/wit lint. Inwoners en gemeenten deelden hun verhalen. Waar loop je tegenaan? Wat wil je graag weten van de ander? Vervolgens moesten ze op elkaars stoel gaan zitten en vanuit hun nieuwe rol een **advies aan de ander** geven. Jezelf letterlijk in de schoenen van de ander plaatsen, creëert ruimte in het denken en meer begrip voor elkaar.

Meer informatie over het format van deze workshop: ★ e.wouters@fontys.nl

"Als de samenleving verandert, moet je niet domweg vasthouden aan wat je gewend was". Uitspraak van Erasmus

En wat blijkt? Mensen willen graag contact met elkaar. Mensen met initiatieven, die eerst terughoudend waren, nodigden de beleidsmedewerker uit om langs te komen. ★ De oplossing: **delen** met elkaar waar je tegenaan loopt, laten zien waar je enthousiast van wordt en met die energie verder gaan. En tja, dan toch 'de dialoog aangaan'.

Terug

